

FOSSILITZACIONS LÈXIQUES EN MALNOMS I TOPÒNIMS MENORS DE SILLA I EN ALGUNES FRASES FETES

Marina ZARAGOZÁ PÉREZ

En aquest treball estudiarem les següents paraules:

MALNOMS:

Tibante / Tibanta
Bogero
Faixcar

TOPÒNIMS:

Carrer del Toll
La Fillola

FRASES FETES:

1. Fer taló i cloure
2. Sí que he fet un bon almerç!
3. Una mica!
4. Eixe xiquet pareix una llúdria!
5. Quan el mal està en Almansa a tots alcança
6. Açò és un desacato!
7. Açò està fet un estol
8. Anar tot a pacte
9. Açò està tot a banderes!

Vull fer hui un estudi del problema de la variació lingüística associada als contextos d'ús i que contemple aspectes, no només enunciatius i textuais, sinó millor encara històrics i culturals.

No em referisc a termes en si no transparents o opacs, segons la terminologia semàntica (termes de tinter, com es denominaren al s. XVI¹), que no contenen cap clau per a la seua significació, i que han fomentat l'afició pel contrast i l'antítesi, per l'acunyació de fórmules "terses" i memorables i per la formació de clixés,² on

¹ Si hagueren estat escrits i estudiats amb normalitat, possiblement el fet que tractem ara, no s'haguera produït.

² Bally, Ch., *Lingüística General et Lingüistique Française*, pàg. 344.

el sentit passa per no ser conegut, i la paraula s'utilitza sense més càrrega ni social ni històrica

Es tracta de paraules transparents, completament normals de la nostra llengua, que han tingut i tenen un ús general, però que degut al llast sociolingüístic i històric³ que han sofert s'ha erigit una espècie de barrera lingüística entre els termes rebuts i la seua utilització, completament assumida d'una manera mecànica, i no entesa per les persones que les utilitzen i que les han convertides en una mena de clixés.

No hi ha ni vacil·lació en el significat ni en la pronúncia⁴, encara que curiosament les persones que les inclouen en situacions de llenguatge ben pròpies, no saben exactament el significat de les paraules que utilitzen, per altra part amb una adequació completa.

Són com estereotips de llenguatge que, en molts casos, a mesura que el coneixement lèxic, gramatical i cultural de la llengua prospere s'ompliran del seu sentit originari i podran ser utilitzats en altres fets de llengua, com és el cas de **faixcar**, **bogero**, **tibanta**, **almerç**.

En aquests clixés no trobem la vacil·lació pròpia que tot mot té en un context normal, on les paraules mai no són homogènies⁵, ací no influïx ni el context ni la situació en què s'usen, ni la personalitat de qui les usa.

Hi ha en molts casos una falta evident de familiaritat amb el terme i les coses que representa, però açò no fa que varie ni la fonètica ni la seua ubicació, encara que els parlants no saben exactament el significat de la paraula.

Açò passa en *els malnoms* Tibanta, Bogero i Faixcar, però podríem ampliar-ho bastantment.

A l'Alcover-Moll llegim:

Tibanta [tibáŋta], Tibante [tibánte]. Etimologia del participi present de tibar. Adjectiu, que tiba; estirat, en tensió (or., occ.). Cast. tirante, tenso.⁶

Al llibre d'Emili Casanova, trobe la següent cita: "e jo sia pus vil e peccador pus que aquell Oza qui tivant volgué tocar la dita archa..."⁷

A Silla aplicada la paraula com a malnom, té una vocal de recolzament del grup consonàntic final que alhora marca el gènere [a], [e].

Coromines, en l'article **Tibar**⁸ diu que **Tibante** 'tibant' s'estén fins al baix-Aragó, des de Casp i la Puebla de Ixar.

Alcover-Moll a l'article **tibat-ada**, participi passat de **tibar**, dóna com a significació a més de **tens** i **rígid**, **afuat**, **ràpid**, **apressat**.⁹

³ Kristeva, J., *Semiòtica I*, pàg. 92.

⁴ Ullman, S., *Semántica*, pàg. 127.

⁵ Ullman, S., *Semántica*, pàg. 139.

⁶ Alcover-Moll, *Diccionari Català, Valencià, Balear*, vol. X, pàg. 280.

⁷ Casanova, E., *El lèxic d'Antoni Canals*, pàg. 196.

⁸ Coromines, J., article **Tibar**, *D.E.C.C.*, pàg. 476.

⁹ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. X, pàg. 281.

Coromines li atribueix un "origen incert: probablement de 'estibar' en el sentit d'omplir, embotir, reblir fins a posar tibant un receptacle; s'estraguè **tibar** en forma paral·lela a l'existència de tirar i estirar".

Bogero [bojéro] De la paraula **Bogero**, Coromines¹⁰ diu: "Altres formes «germanesques» esdevenen als encreuaments que practica tant (en part intencionalment) l'argot, com **bochado** 'justiciado', i **bochero** 'criado del verdugo', per combinació amb **borrero**, que és manlleu del francès *bourreau* (>oc. *bourreu* >cast) gallego *buxeo* 'carnisser'.

Faixcar [faijkár]. Alcover-Moll recull el mot en la forma *feixcar*¹¹ i proposa com a ètim l'àrab *faskar* 'feix de garbes' i diu que significa "Trena o cordellina d'espert cru amb què es lliguen els sarments o amb què es cordellen les senalles i sàrries (val.); cast. *cudria*. Probablement es refereix a aquest producte vegetal el **dret del faixcar** que es troba esmentat en documents valencians del segle XV."¹²

Coromines recull la forma **faixcar**, cast. 'cudria, trencilla de esparto', també al Diccionari de Lamarca,¹³ al de M. Gadea i al d'Escrig¹⁴. Coromines proposa com a etimologia un verb **faiskiar**, aviat contret en **faiskar**.

El mateix passa en alguns *topònims menors* a Silla, per exemple **carrer del Toll i La Fillola**.

Toll [tól], segons Alcover-Moll,¹⁵ "Etimologia incerta, però és molt probable que vinga d'un mot cèltic **tullos* (clot, forat), com proposa raonablement Coromines¹⁶, "Carrer del toll", carrer en el poble de Prat de Llobregat i també de Silla i sèquia del Toll".

A Silla, els jòvens anaven a nadar a eixe tros de sèquia i allí nadaven també les aques en l'estiu perquè hi havia un bon toll d'aigua, però no sabien que toll significa "lloc profund d'un riu, sèquia o font, on l'aigua és neta i té poc de moviment..."

Coromines, a l'entrada **Toll**, diu que "és un mot peculiar del català, però amb derivats en castellà i portugués -ato(l)lar, encallar, 'embussar', *atolladero*. Portugués *toleiro*, gallego *tola* 'safareig'-, origen incert, però és probable que vingui del cèltic **tullos -on**, 'clot', 'forat', 'buit'... Resulta clar que aquí tenim un mot molt antic del tipus **toll/tollo/tolo** que s'havia estès per tota la península: gall-port., lleonés, cast., aragonés, mossàrab i més resistent que enlloc, en català: àrea d'un ample edifici aruïnada en part, Espanya endins, fora dels derivats, però per tot amb importants pilars enderrocats, testimonis esparsos d'una existència prèvia. En contrast brusc amb això, l'àrea del mot cessa amb els Pirineus. [...] Que el mot es vagi conservar millor en hispano-cèltic que en el cèltic de la gàl·lia no ens ha de sorprendre més que la conservació més ferma en

¹⁰ Coromines, J., *O. cit.*, vol. II, pàg. 182, article **Botxí**, en l'apartat derivats, 2.

¹¹ Amb aquesta forma el recull també Ferrer Pastor, *O. cit.*, pàg. 732, i el *Diccionari de l'Institut Interuniversitari*, València, 1995, pàg. 892.

¹² Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. V, pàg. 781.

¹³ Lamarca, L., *Ensayo de un diccionario valenciano-castellano*, València, pàg. 24.

¹⁴ Escrig, J., *Diccionario valenciano-castellano*, vol. I, pàg. 412-419.

¹⁵ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. X, pàg. 334.

¹⁶ Coromines, J., *D.E. Cast*, IV, pàg. 489.

català que en castellà i fins que en gallec-portugués, perquè almenys en toponímia antiga en trobem força testimonis per França... Suïssa..."¹⁷

I la **Fillola**¹⁸ (llatí *filīola* 'filleta') de Silla és un lloc on es creuen quatre camins, un poc separat del poble. Per fillola el que es podria entendre era la xiqueta que s'ha apadrinat, o la fillola del margalló.

Trobe que ningú relaciona la fillola amb una "petita artèria de reg"¹⁹, o amb "camí secundari que condueix des d'una carretera o camí principal a un lloc desviat d'aquell" o bé amb el "correu que esperava que passàs el correu principal i li prenia les cartes per a dur-les a peu fins a un lloc de destí, desviat del camí"²⁰.

El llenguatge és en paraules de Sapir "un inventari complet de totes les idees, interessos i ocupacions que acaparen l'atenció de la comunitat"²¹.

Altres tractadistes quan s'ocupen del canvi semàntic parlen de causes històriques i de factors emotius. Referent a les causes històriques, passa freqüentment que la llengua és més conservadora que la civilització, tant material com moral²². Diuen també que els objectes, les institucions, les idees, els conceptes científics canvien en el decurs del temps, però en molts casos **el nom és conservat** i contribuïx així a assegurar un sentit de tradició i de continuïtat.

És important, segons Ullman²³, el paper desenvolupat pel professor H. Sperber en l'estudi dels factors emotius en el canvi semàntic, qui en un llibre publicat en 1923, va intentar aplicar un mètode freudià a aquests problemes²⁴. Sperber argüïa que si estem intensament interessats en una qüestió, tenim tendència a parlar freqüentment d'ella. I quan uns fets històrics han estat viscuts fortament per un grup de persones, s'han quedat gravats en ell, com en els casos que ara tractem.

En les frases fetes que portem hui a estudi hi ha una gradació respecte a aquestos conceptes.

En la frase "quan es fa un calcetí el més difícil és fer **taló i cloure**".

Cloure [klóure] del llatí **claudere**, segons Coromines²⁵ la concurrència amb el pre-romà **tancar** va fer que des dels orígens, **cloure** tendís a quedar per a matisos més abstractes o translàtics, sovint especialitzats²⁶.

¹⁷ Coromines, J., *D.E.C.C.*, vol. VII, pàg. 539-543.

¹⁸ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. V, pàg. 884.

¹⁹ Coromines, J., *O. cit.*, vol. III, pàg. 1032.

²⁰ Ros, C., *Diccionario Valenciano-castellano*, pàg. 109. Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. V, pàg. 884, diu que ve del llatí *filīola* 'filleta'.

²¹ Citat per Ullmann. *Semántica*, pàg. 224.

²² Ullman, S., *O. cit.*, pàg. 224.

²³ Ullman, S., *O. cit.*, pàg. 277.

²⁴ Kristeva, J., *Semiótica*, I, pàg. 20. també parla d'aquests fenòmens psicològic-històrics referits al text literari.

²⁵ Coromines, J., *D.E.C.C.*, vol. II, pàg. 772.

²⁶ Colon, G.: "Hispanización y cronología", dins *El léxico catalán en la Romania*, pàg. 96.

Germà Colon també parla de *cloure* dins el grup de paraules que des del s. XV han anat abandonant alguna de les seues preferències lèxiques anteriors.

Alcover-Moll²⁷ diu que significa, entre altres coses, “fer l’operació final d’una feina. Fer el darrer punt quan s’acaba el peu d’una mitja.”

Ací la paraula *cloure*, ha estat sentida molts anys com si volguera dir puntera, però mai no s’ha entés com ‘acabar el treball’, ‘tancar la mitja’. Aquest verb s’ha mantigut durant molts anys al meu àmbit lingüístic només en aquest clixé, i quan la gent s’estranyava de la paraula *cloenda* no calia més que recordar-los que la iaia deia taló i *cloure*.

El mateix passa amb la frase “*sí que he fet un bon almerç*”, en el sentit de ‘sí que he fet un bon negoci!’, i no s’utilitza la paraula en altres contextos.

Almerç [almers], guany, negoci.²⁸ La forma *almerçar* també la contempla Coromines²⁹. Forma valenciana d’*Esmerçar*³⁰, del llatí *merx mercis*, *merç* en català preliterari (=mercaderia). Segons Coromines, el verb *e(s)merçar* és una creació peculiar al català i la llengua d’oc (car si bé hi ha un it. *smerciare* és mot rar, de significat divers, ‘despatxar mercaderies’, i de data recent, s. XVIII), per tant es tracta d’un derivat purament romànic de *merç*. De *merç* deriva *esmerçar*. Emprar diners³¹ en valencià, vulgarment *almerçar*³² i *almerç*, especialment amb el matís de “benefici, profit econòmic...”

En la frase “*una mica*”:

Mica [míka], segons Coromines³³ i segons Alcover-Moll³⁴ provindria d’un llatí vulgar **micca*, variant expressiva i intensiva del llatí *mica* ‘partícula’, ‘engruna’, especialment la del pà, ‘gra de sal’, etc.

Des del principi apareix no sols amb el seu valor propi de substantiu en torn del significat de “una engruna”, “una molla de pà”, sinó també amb el paper gramaticalitzat de partícula intensiva³⁵, per a frases negatives o indefinides.

Derivats: com és una paraula molt utilitzada, els derivats són molt abundants. Ací a València trobem: *micoïna*, *miquiua*, *miconina*, *niconiua*, *miconinga*, *micotiua*, *micorronina*, *miquinga*, *miqueta* i *miquetes*³⁶.

Per tot el valencià està estés l’ús d’*una miqueta* i formes derivades per a dir un poc en compte d’*una mica*.

Coromines diu: “he sentit a alguns fills de la capital valenciana dir que *una mica* és cosa del Principat (si bé amb la reserva que ells també diuen una

²⁷ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. III, pàg. 224.

²⁸ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. I, pàg. 529.

²⁹ Coromines, J., *O. cit.*, vol. I, pàg. 214.

³⁰ Coromines, J., *O. cit.*, vol. III, pàg. 602.

³¹ *Diccionari Institut Estudis Catalans*, pàg. 778.

³² Coromines, J., *O. cit.*, vol. III, pàg. 603.

³³ Coromines, J., *O. cit.*, vol. V, pàg. 658.

³⁴ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. VII, pàg. 410.

³⁵ Casanova, E., *O. Cit.*, pàg. 139.

³⁶ Coromines, J., *O. cit.*, vol. V, pàg. 660.

miqueta, 1958) i no hi ha dubte que a tot el País Valencià l'ús d'un poc és eminentment coloquial, molt més que en el nord, però també he sentit bastant una mica a gent de la Ribera i de Xàtiva. En tot cas una miqueta se sent en terres molt llunyanes de Barcelona, fins a l'alt Aragones de Bielsa”.

En l'exclamació “una mica!”, possiblement està el perquè en València s'utilitza miqueta i tots els seus derivats en tots els casos que en la llengua general s'usa mica, perquè mica, en aquest context, és sinònim de “m...”. També he sentit “una mica si's plou” (sic), amb sentit clarament burlesc.

En la frase “Eixe xiquet pareix una llúdrria³⁷, llúdrria³⁸ [lúdrria], del llatí vulgar *lūtrīa, variant del llatí *lūtra* i del grec ενυδρις (del qual sembla haver estat manllevat el nom llatí), d'on deriven formes intermèdies com la catalana, i la castellana i suditaliana *nútria*, que vénen de *nutria, 1ª documentació, 1271.

A Silla encara s'usa llúdrria sense que ben bé cap mare sàpia de la connexió de llúdrria amb l'animalet que al segle passat encara habitava a l'Albufera.

Diu Coromines que el nom de la llúdrria és ben conegut del nostre poble rústic. En els Pirineus orientals la pronúncia el reduïx, naturalment a [lúdrri] sentit al peu del Canigó (Estoer, 1960) al Barcarés n'usen el nom, metafòricament, per anomenar les roques marines que a penes afluïren en la superfície [una lúdrri]; i si emergeix del tot [una lúdrri i mí], 1960.

Aquestes frases fetes són enquistaments lèxics de paraules normals que s'havien perdut en la parla corrent, diària, però que s'han conservat en la parla popular per mig d'aquests clíexs, aplicats també sorprenentment en la situació exacta, però si li preguntes a la persona que acaba d'utilitzar un fet de llengua d'aquest tipus per la significació d'aquella paraula, et contestarà invariablement que no ho sap o tractarà de donar-li el sentit que la frase té, sense encertar en la significació d'aquelles paraules, però juntament amb el sentit, com qualsevol altre fòssil i responent a la naturalesa lèxica de les paraules, han encarcerat en una frase feta un sentiment, una visió, un tros de vida d'èpoques passades i a voltes com els fòssils, no s'acaba de comprendre si no s'estudia pels especialistes.

Això ha passat fins fa poc amb la frase feta: “quan el mal està en Almansa a tots alcança”, que per sort ha pres sentit quan en l'escola s'ha explicat què significa el 25 d'abril.

Però altres frases d'aquesta mena encara no han estat explicades. Com a exemples posaré les següents:

“Açò és un desacato”, la paraula “desacato”, del castellà, s'usa molt a la València castellana, i es referix, lèxicament, a la falta d'acatament, d'aquiescència d'un inferior respecte a alguna persona o cosa superior; doncs bé, el nostre poble diu: “quin desacato”, quan vol dir ‘quin desordre’, ‘quin desastre’. El que està clar és que desacato no vol dir ‘desordre’ ni ‘desastre’.

³⁷ Veny, J.: «Transfusió i adaptació d'ictionims en el “Dictionarium” de Pere Torra (s. XVII)», dins *Dialectologia Filològica*, tracta de llúdrria en l'apartat “Tribut a Palmireno”, pàg. 27, i fa notar a l'apèndix com Palmireno recull el terme només des de València, a diferència de Torrà.

³⁸ Coromines, J., *DECC*, vol. V, pàg. 293.

Desacato [desakátó], «Desacatament. Prové de desacatar = mancar el respecte degut³⁹.

Coromines li atribuïx distintes etimologies:

<captare - coactare. En l'entrada acatar parla d'altres accepcions lèxiques, però no li dóna la de "desastre". Nomena com a significació: catar, cobrir o cobrir-se, rebaixar-se, vinciar-se recercar l'atenció o la benvolença d'algú, procurar cortejar-lo o seduir-lo, forçar, obligar, constrényer el cos, acatar, 'cuidar-se d'algú'. En Provença: cobrir i el negatiu descata' és ben bé 'descobrir'.

Així, com és que el nostre poble ha assimilat el sema de desordre a desacato? Possiblement, quan no han acatat alguna cosa els ha vingut la desfeta i el desastre.

El mateix sentit de 'desfeta' traduït a 'desordre' i coses fetes pols i desorganitzades trobem en les frases: "Açò pareix un estol", "anar-se'n tot a pacte" i "açò està fet a banderes".

Estol

Estol [astòl] sembla ser sinònim de 'desastre, desarreglo', però els diccionaris diuen que **estol** és un conjunt de naus⁴⁰, 'colla'⁴¹. Del llatí tardà *stōlūs*, que és el grec *τολός* 'flota, esquadra, exèrcit, tropes', i també 'expedició militar i la seva preparació', derivat de 'jo preparo, equipo', 'envio', 'emprenc una marxa'. En altres casos, però, es tracta d'un exèrcit de terra. Més tard apareix, amb el significat... de "colla, manada, esbart". També es recull 'estol: bandada', 'colla, camaraada o camada de gent'⁴².

La consciència del nostre poble recull, potser, la realitat visual viscuda dels nostres estols, fets pols, desfets i desbaratats i durant segles i, fins i tot hui, sense comprendre bé el significat de la paraula, manté el clixé, l'expressió fefant d'una vivència profunda com a poble.

Pacte.

pacte [pákte] = acord o conveni solemne entre dues o més persones; cadascun dels punts o clàusules d'un conveni; cast. **pacto**. Pres del llatí *pactum*, pròpiament participi de *pacisci*, 'firmar un tractat o pacte', de l'arrel de *pax*⁴³.

Al *Lèxic d'Antoni Canals* trobem les següents frases: "venir a pacte", "venir a patis", "fer pacte"⁴⁴.

Alcover-Moll recull les següents frasses fetes:

Venir a pactes: entaular negociacions per a un conveni.

Donar-se a pacte: transigir, avenir-se a un acord fent concessions.

Sortir a pacte: sortir una perdiu de la mata cap amunt, gairebé verticalment⁴⁵.

³⁹ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. IV, p. 151.

⁴⁰ Coromines, J., *O. cit.*, vol. III, p. 783.

⁴¹ Casanova, E., *O. cit.*, 'Conjunt de naus, exèrcit', p. 100.

⁴² Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. V, p. 568.

⁴³ Coromines, J., *O. cit.*, vol. VI, p. 347.

⁴⁴ Casanova, E., *O. cit.*, p. 153.

⁴⁵ Alcover-Moll, *O. cit.*, vol. VIII, p. 102.

Tirar una cosa a pacte fig.: desentendre-se'n, exposar-la a un risc.

Coromines recull la frase següent:

Tirar els coloms a pacte: en el tir de coloms llançar-los del colomer en certes condicions.

Coromines parla de "pacte de colom" i expressa la seua sorpresa del sentit que pren la paraula en la zona valenciana Gandia-Ribera en aquesta expressió *pacte de colom* que no és ni pacte ni conveni sinó l'indret des d'on el colombaire engega els coloms i des del qual els tiren. Per això aquest pacte no queda gens clar. He preguntat a un colombaire i em diu que en les competicions ells solten o amollen els coloms obrint-los les portes de dins del colomer perquè volen, i que "pacte de colom" (sorrén l'estructura, per altra part idèntica a la que recull Coromines) és expressió pròpia del tir de colom, com diu també Coromines, és a dir, en un descampat, es tiren els coloms fort amunt, a pacte, al sacrifici, a la desfeta, perquè els mate el tirador i caiguen morts a terra. Aquest és el sentit de "a pacte" que ací estudiem: anar tot a la desfeta extrema. Està relacionat amb el sentit figurat que ja recull Alcover-Moll: "tirar una cosa a pacte: 'desentendre-se'n, exposar-la a un risc'".

El poble usa l'expressió "**anà (va, anirà) tot a pacte**" quan s'està construint qualsevol cosa, bé física o psicològicament, i se n'ha anat, o es veu que se n'anirà, tot avall, a terra. És a dir, **pacte** com a sinònim també de 'desfeta', 'desastre'.

En aquest sentit de pacte ('terra'), estaria l'apreciació de Coromines que pensa que en "pacte de colom", la paraula 'pacte' es tracta d'una metamorfosi de l'antic 'pati', 'terreny sense conreu, solar', que es produí quan l'antic pati fou substituït pel cultisme notarial pacte. I així connectaria amb l'accepció que estudiem.

Per a 'pati', el *Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*⁴⁶, dóna el sentit de 'espai clos i descobert a l'interior o a un costat d'un edifici'. Ferrer Pastor⁴⁷, al seu *Diccionari General*, diu 'lloc lliure i desocupat. Alcover Moll⁴⁸, en l'entrada **Pati**, com l'etimologia que proposa ["patùlu"] no la veu clara, remet a Coromines⁴⁹, on trobem tot un entramat d'etimologies i significació entre pacte i pati.

A l'Alcover-Moll es recull una frase amb la paraula "pati" que seria sinònim del "pacte" que nosaltres estudiem, diu: "Loc. "Enviar algú al pati de l'ós (Empordà, Vallés, Barc., Penedés), o als patis de Frígola o del Bordell (Val.): enviar algú a mal viatge, desentendre-se'n amb menyspreu.

La paraula **bandera** [bandéra] també en alguna de les seues accepcions, que recull Alcover-Moll, podria considerar-se una fossilització, en el sentit que hem vist en **pacte**.

Coromines⁵⁰ fa un estudi de la complicada etimologia de la paraula.

⁴⁶ *Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*, pàg. 1162.

⁴⁷ Ferrer Pastor, F., *Diccionari General*, pàg. 1153.

⁴⁸ Alcover-Moll, O. cit., vol. VIII, pàg. 328.

⁴⁹ Coromines, J., *D.E.Cast.* vol. III, pàg. 689-692.

⁵⁰ Coromines, J., *DECC*, Vol. I, pàg. 621-622.

A l'Alcover-Moll⁵¹ es recullen aquestes accepcions d'ús de la paraula **bandera**:

Bandera, sinònim de «Parrac, tros de roba que penja per esquinçament (val.).
"Fer a banderes una cosa: fer-la trossos" (Val. Sanet)» i també a Silla.

I més avant:

« "Tirar-ho tot en bandera", 'fer-ho anar tot en renou' » (Llofriú).

Des de quan no tenen estols ni fan pactes les persones que diuen "anirà tot a pacte" i "açò pareix un estol"?

Però no hi ha millor registre de les coses viscudes que la llengua, que conserva la paraula, encara que siga en fossilitzacions com aquestes, amb les connotacions pròpies de la vivència que han tingut en un moment donat de la seua història.

BIBLIOGRAFIA

ALCOVER-MOLL, (1868-1969): *Diccionari Català-Valencià-Balear*, 10 vols., Palma de Mallorca.

BALLY, CH. (1950): *Lingüistique General et Lingüistique Française*, 3^a ed. Berna.

CASANOVA, E. (1988): *El lèxic d'Antoni Canals*, Inst. de Filologia Valenciana, P.A.M., València/Barcelona.

COLON, G. (1976): *El léxico catalán en la Romania*, Ed. Gredos, Madrid.

COROMINES, J. (1954): *Diccionario etimológico en lengua Castellana*, Ed. Gredos, Madrid.

COROMINES, J. (1980): *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, Curial, Barcelona.

DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA (1982): *Fundació Enciclopèdia Catalana*, Barcelona.

ESCRIG, J. (1851): *Diccionario Valenciano-Castellano*, 2 vols., València.

FERRER PASTOR, F. (1985): *Diccionari General*, València.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1995): *Diccionari de la Llengua Catalana*.

INSTITUT INTERUNIVERSITARI (1995): *Diccionari Valencià*, Generalitat Valenciana, València.

KRISTEVA, J. (1969): *Semiòtica*, 2 vols., Ed. Fundamentos, Madrid.

LAMARCA, L. (1839): *Ensayo de un diccionario valenciano-castellano*, València.

ROS, C., (1764): *Diccionario valenciano-castellano*, València.

ULLMANN, S. (1967): *Semántica. Introducción a la ciencia del significado*, Ed. Aguilar, Madrid.

VENY, J. (1993): *Dialectologia Filològica*, Curial, P.A.M., Barcelona.

⁵¹ Alcover-Moll, *Op. cit.*, vol. 2, pàg. 263.

